

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Wie was....? nr. 18: Bram Middelhoek

Coèsèl, M.

Publication date

2010

Document Version

Final published version

Published in

Heimans en Thijssse Nieuwsbrief

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Coèsèl, M. (2010). Wie was....? nr. 18: Bram Middelhoek. *Heimans en Thijssse Nieuwsbrief*, 38, 4. <http://www.heimansenthijsssestichting.nl/nieuwsbrieven/pdf/HTnieuwsbrief38.pdf>

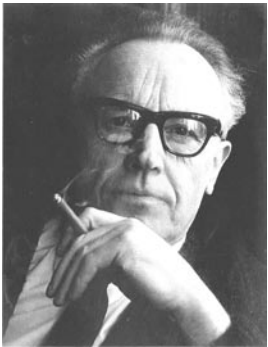
General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Wie Was....? nr. 18 Bram Middelhoek

Het populairste deeltje uit de reeks Van Vlinders, Bloemen en Vogels van Heimans en Thijssse is ongetwijfeld *In Sloop en Plas*. Het verscheen in 1895 en werd tot halverwege de twintigste eeuw vele malen herdrukt. Het boekje, met z'n vrolijke omslag en illustraties, zette tal van jongeren aan tot natuurstudie.

Een van hen was Bram Middelhoek. Hij kreeg *In Sloop en Plas* als kleine jongen cadeau en werd er levenslang door geïnspireerd.

Abraham Middelhoek werd in 1906 in Zwijndrecht geboren als telg van een kunstzinnige familie. Na de kunstacademie in Rotterdam te hebben gevolgd gaat hij werken in Enschede, eerst als tekenleraar op de ambachtschool en later als directeur van de Academie voor Kunst en Industrie die in zijn tijd wordt opgericht. Als kunstenaar krijgt Middelhoek faam door zijn ontwerpen en schilderijen van kerkransen.

Middelhoek wijdt zich niet alleen aan de kunst maar ook, en met overgave, aan de natuurstudie. Zijn aandacht gaat vooral uit naar de zogeheten lagere planten en dieren: paddestoelen, schimmels, kwalletjes, mosdiertjes, flagellaten en algen. In de weekenden struint hij de omgeving van zijn woonplaats af om materiaal te verzamelen dat bij thuiskomst liefdevol en met oog voor detail wordt getekend en geschilderd. Dit resulteert onder meer in een serie prachtige aquarellen van paddestoelen.

Maar het liefst vertoeft hij aan de waterkant. Met zijn zelfgemaakte planktonnet speurt hij naar het leven in vijvers en plassen. Anders dan Heimans en Thijssse besteedt hij veel aandacht aan microorganismen en werpt zich met enthousiasme op de microscopie. Na de oorlog studeert hij ook nog enige jaren biologie, maar stopt na het kandidaats om de bestuursfunctie aan de Academie te kunnen aanvaarden.

Middelhoek publiceert zijn vondsten eerst in artikelen, in *De Levende Natuur* en andere bladen. Later ook in boeken. Zijn eersteling verschijnt in 1941 met de veelzeggende titel *Ontdek een nieuwe Wereld*, drie jaar later gevolgd door *Microwereld* en in 1947 door *Een Vijver in Nederland*, gebaseerd op zijn onderzoek van de vijver op het voormalige landgoed Het Wooldrik (nu park) in Enschede. Middelhoek was niet altijd zo'n vlotte verteller als Heimans en Thijssse, maar zijn boeken vallen op door hun illustraties, de vele pentekeningen en de fraai gekleurde aquarellen. Daarmee inspireerde

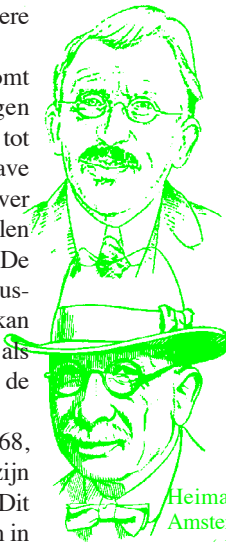
Middelhoek op zijn beurt weer de jongere generatie.

Door zijn biologisch onderzoek komt Middelhoek in contact met deskundigen in binnen- en buitenland. Dit leidt vaak tot vruchtbare samenwerking, zoals de uitgave van een boek over paddestoelen en een over Nederlandse bloedzuigers. In beide gevallen zorgde Middelhoek voor de illustraties. De betekenis van goede en aantrekkelijke illustraties in natuurhistorische publicaties kan niet licht onderschat worden. Kunstenaars als Middelhoek spelen een belangrijke rol in de popularisering van de natuurstudie.

Na de dood van Middelhoek, in 1968, werd er een tentoonstelling gewijd aan zijn werk in het natuurmuseum in Enschede. Dit museum is enkele jaren geleden opgegaan in het museum Twentse Welle. Daar bevinden zich thans zijn publicaties, tekeningen en aquarellen. De boeken van Middelhoek zijn ook aanwezig in de bibliotheek van de Heimans en Thijssse Stichting.

Marga Coesèl

Bron o.a. P. Venema (1987) A. Middelhoek, de geleerde kunstenaar. Jaarboek Twente 26:133-140

De Heimans en Thijssse Stichting beheert een bibliotheek en een archief met materiaal betreffende de ontwikkeling in het denken over en het omgaan met de natuur.

Activiteiten op deze terreinen worden bevorderd door o.m. het toekennen van de Heimans en Thijssse Prijs.

Men kan donateur van de Stichting worden door EUR 20,- (instellingen minimaal EUR 65,-) over te maken op postgiro 3831069 t.n.v.

Heimans en Thijssse Stichting, Amsterdam, onder vermelding van 'donatie'. Men ontvangt dan de Nieuwsbrief en uitnodigingen voor manifestaties.

Postadres
Postbus 20123
1000 HC Amsterdam

Website
www.heimansenthijsssestichting.nl

Secretariaat, Bibliotheek en Archief
Hugo de Vries-Centrum
Plantage Middenlaan 2c
1018 DD Amsterdam
tel. 020 6228115
Bibliotheek en archief zijn toegankelijk op vrijdag van 10.00 - 16.30 en op afspraak.

Dagelijks Bestuur
M.G. Schouten, voorzitter
tel. 030 2369258
mg.schouten@worldonline.nl
J.Oldenburger, secretaris
tel. 020 6208302
j.oldenburger@historischetuinen.nl
H. Bunte, penningmeester
tel. 020 6228115
h.bunte@ivn.nl
M.Smies, Heimans en Thijssse Steunfonds
tel. 070 3268365
maarten@smies.org
J.T.deSmidt
tel. 020 6235114
jt.de.smidt@hetnet.nl
P.J. Schroevers, Commissie Activiteiten en Prijzen
tel. 030 2310312
p.schroevers@zonnet.nl
E. van der Maarel
tel. 0561 430760
eddy.arteco@planet.nl

Collecties
R. van Hees
tel. 020 6228115
heimans-en-thijssse-st@planet.nl

Eindredactie Nieuwsbrief
E. van der Maarel
tel. 0561 430760
eddy.arteco@planet.nl

Heimans en Thijssse Stichting

